UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De eruditione christifideliu[m]

Herolt, Johannes

Colonie, 27. X. 1496

Jnuidia quot modis fiat [et] q[ua]n[do] sit p[e]c[ca]t[u]m mortale

urn:nbn:de:hbz:466:1-30784

Visual Library

bẽnt bonũ apparens qđ incitat hoĩem.
Vñ Areſto.iij.de aĩa. Appetibile ſem/
per mouet appetitũ ſub ratione boni: ſi/
ue hoc bonũ ſit apparẽs vel exiſtẽs Sꝫ
inuidia habet dolorẽ ⁊ amaritudinem
quã inuidi ꝑponũt gaudijs celi. ⁊ quã/
to aliqđ pctm̃ habet minus incitamen/
tũ tãto eſt grauius. Verbi grã ſi ſenex
fornicat̃ ⁊ iuuenis ambo ſimplici forni/
catõe: tũc ſenex grauius peccat. q̇ꝛ minꝰ
habet incitamentũ. q̇ꝛ ꝯplexio iuuenũ
eſt calida ⁊ humida. ſenũ aũt frigida et
ſicca. vt dicit ꝯmentatoꝛ. vi. phiſicoꝝ.
¶ Quarto facit ad deteſtatõem huius
vicij hoc ꝙ iſtud viciũ aſſimilat̃ diabo/
lo. vñ Sap.ij. Inuidia diaboli mors
introiuit in oꝛbem terrarũ. Ad litteram
diabolꝰ noſtros ꝑmos parẽtes ideo ſe/
ducere voluit. q̇ꝛ inuidebat eis regnũ ce
loꝛum qđ ⁊ ipſe ꝑdidit. Vñ adhuc ꝓp/
ter eandẽ cauſam hoĩes impugnat Itẽ
hoc peccatũ eſt ſignũ per quod diabolꝰ
ſuos diſcipulos cognoſcit. Unde ſicut
dicit dñs Johis.xiij. diſcipul̃ ſuis. In
hoc cognoſcent hoĩes q̇ꝛ mei eſtis diſci/
puli: ſi dilectõem habueritis ad inuicẽ
Sic ecõtrario cognoſcunt̃ filij diaboli
ꝑ inuidiam. Itẽ ſunt ſocij diaboli in lu/
cro ⁊ in damno. qñ diabolꝰ lucrat̃ gau/
dent. ⁊ quaſi ipſius ſuũ lucrũ reputant
et dicũt malũ bonũ: ⁊ bonũ malum. q̇ꝛ
dolent de bono hoĩs ⁊ gaudent de ma/
lo hoĩs. ideo ſunt maledicti a dõ. vt ha
bet̃ Eſaie.v. Ve q̇ dicitis malũ bonũ
et bonũ malũ. ¶ Quinto facit ad dete/
ſtatõem huius vicij hoc ꝙ inuidia ẽ val
de damnoſa ſuo ꝓpꝛio ſubiecto. id eſt ip
ſi hoĩ. q̇ꝛ conſumit vires hoĩs ſicut rubi
go ferrũ ⁊ vermis lignũ in quo oꝛit̃ Vñ
Hiero. O inuidia ꝑmum moꝛdax tui/
ipſius: vñ etiã Iſido. Liuoꝛ alieni boni
ſuũ punit actoꝛẽ Itẽ aufert oẽm ꝑticipa
tõem totius eccĩe totius boni Charita
tiuis em̃ oĩa bona erũt cõmunia Vñ
Gregꝰ. Penſent inuidi quantũ bonũ
ſit charitas. q̃ aliena bona ſine laboꝛe fa
cit eſſe noſtra Item ꝓuat hoĩem celo. q̇ꝛ
oĩbus bñ ibidem ſuccedit: de quo in/
uidus triſtaret̃. vñ Seneca. Utinã in/
uidi oculos haberẽt in oĩbus ciuitatibꝫ
vt de oĩbus felicitatibus toꝛq̃rent̃. nam
q̃nta felicium ſunt gaudia tanti inuido
rũ ſunt gemitus. imo inuidi quãdoꝗ li
benter carẽt aliquo bono ⁊ ſuſtinent ali/
quod malũ: vt alius maius malũ ſuſti/
neat. Exẽplũ legit̃ ꝙ duo ſeruierũt cui/
dã regi quoꝝ vnus erat inuidus ⁊ alter
auarus. ⁊ rex deliberauit eos remune/
rare tali modo. ꝙ q̇cquid vnus illoꝝ pe
teret tũc alter in duplo tantum haberet
tũc inuidus petebat vt ſibi dexter oculꝰ
erueret̃: vt alij hoc in duplo fieret.
¶ Inuidia quot modis fiat: ⁊ quando
ſit peccatum moꝛtale B

SEquit̃ de inuidia q̃t modis fiat
et qñ ſit peccatũ moꝛtale. Pro
q̊ ſciendũ ꝙ inuidia multis mo/
dis fit. Primo modo qñ eſt motus pri/
mus veniẽs ex natura. ſicut q̇dam natu
ral̃r ſunt inuidi. ⁊ hoc nullũ eſt peccatũ:
cũ nullo mõ ſit in noſtra poteſtate. Vñ
Areſto.iij. Ethi. Deſiderijs naturalibꝫ
pauci peccãt. ergo talibꝫ ꝑmis motibꝰ
ſic naturaliter incidẽtibꝫ immediate ⁊ ſi/
ne moꝛa reſiſtendũ eſt: tũc nõ nocent. vñ
Gregꝰ. Tẽptatio cui nõ ꝯſentitur non
eſt peccatũ: ſꝫ eſt materia exercẽde virtu
tis. Scđo modo eſt doloꝛ alieni boni.
Tũc ſꝫm Hermãnũ de ſchil. homo ꝑt
triſtari de bono alteriꝰ nõ ex eo ꝙ alius
habet illud bonũ: ſꝫ ex eo ꝙ illud bonũ
ſibi deficit qđ iſte habet. ⁊ hoc ꝓpꝛie eſt
zelus. vt dicit phs.ij. Retho. ⁊ nõ inui
dia. Vñ dicit iuidia ⁊ inuidere prauũ ẽ
et prauoꝝ. zelus aũt iuſtoꝝ eſt. Et ſi iſte
zelus ſit circa bona ⁊ honeſta: laudabil̃
eſt. ſi aũt circa bona tꝑalia ꝑt eẽ ſine pec
cato ⁊ etiã cũ pctõ ſꝫm ꝙ ille appetit ad fi
nẽ bonũ vt inde elemoſynã ⁊ opa miſe/
ricoꝛdie faciat. vl̃ ad finẽ malũ vt iñ ſup
biret ⁊ luxurioſe ⁊ crapuloſe viuerẽ. ⁊ ſic
appetẽt tꝑalia tũc eſſꝫ pctm̃ Tertio mõ

qn̄ q̇s dolet de bono alteri⁹ in q̄ntū ē ſuum vel alioꝝ hoīm bonoꝝ ⁊ cōitatis nocumentū: ⁊ hoc etiā nō eſt ꝓprie inuidia ⁊ pt eſſe ſine peccato. Vn̄ dr greg⁹. xxij li. moraliū. Si em̄ alicui bn̄ ⁊ ꝓſpē ſuccederet in corpe ⁊ tpalib⁹: ⁊ eſſet eidē occaſio peccandi: ⁊ in detrimentū aīe ſue. licite de hoc ali⁹ pt triſtari: q̄ꝛ bona aīe ꝑponēda ſt̄ bonis corꝑis. q̄ꝛ ſūt digniora ⁊ meliora. Vn̄ ariſt. i. eth. Bona aīe ſt̄ maxīe bona. i. ſcie ⁊ ꝟtutes Itē bonū cōe ꝑponendū eſt ſingulari vt dicit ariſ. ij. ethic̄. Bonū cōe eſt diuini⁹ q̄ꝫ priuatum. Quarto quando quis triſtatur d̄ bonis alterius cum ille cui accidit h̄ bonum eſt eo indignus: qd̄ non pōt cōtingere virtuoſis: quia eo ip̄o q̄ aliquis hꝫ talia iuſtus efficit̄ ⁊ dign⁹ eiſdem. Ꝫ eſſe dicitur de bonis fortuitis que poſſunt prouenire dignis ⁊ indignis. Sꝫ quia ſcḋm doctrinam fidei bona que ꝓueniūt indignis in his fortuitis. i. tpalib⁹ dei ꝓuidentia ⁊ iuſta diſpoſitione ꝓueniūt vel ad illoꝝ correctōem: vt per hec alliciantur ad deum. vl̄ ad remunerationē ꝓ bonis q̄ hic faciūt. vl̄ ad maiorē dānationē. Ideo ſacra ſcp̄tura ⁊ ſancti doctores tale triſticiā nō cōmēdāt. Ꝫ poti⁹ ꝓhibent. Quia debeo deo cōmittē ex orare deū ꝓ eo vt ſibi grāꝫ det. vt ſic vtatur talib⁹ bonis tempalib⁹ ad ſalutē. ⁊ nō ad dānatōem. Quinto ſi dolet ſolū ꝓpter eminentiā alteri⁹: ⁊ talis mod⁹ ſi ſit indeliberatus: eſt pcc̄m veniale: h̄ patet ex eo. q̄ꝛ cū rōe fauet ⁊ optat ſibi om̄e bonū Ergo ſi dolet de bono alterius ex inuidentia deliberata de alteri⁹ excellētia ꝓpter h̄ q̄ ali⁹ excedit ip̄m ī talib⁹ bonis: ſcꝫ in ſapiētia. vel in reb⁹ tpalib⁹: ſiue ī fauore hoīm ſiue q̄ꝛ habꝫ ampliorē gl̄am ⁊ excellētiā ē pcc̄m mortale. ⁊ in h̄ ē ꝓprie īuidia. ⁊ iſtd̄ ſp ē malū. q̄ꝛ dolꝫ d̄ q̄ gaudēdū ē: ſcꝫ d̄ bono ꝓximi. q̄ꝛ ē contra charitatē ꝓximi. q̄ꝛ ſi diligo ꝓximū ſic̄ debeo ⁊ teneor: tunc faueo ſibi q̄cq̄d deus ei fauet. ⁊ ad hoc quilibet tenet̄.

L Iſta aūt inuidia ꝓuenit primo ex ſupbia. vn̄ Aug⁹ de ꝟbis dn̄i. ſermōe liij. Vbicūq̄ꝫ ſurrexerit ſupbia ſtatī erit ibi inuidia: nō poteſt ſupbus nō eſſe inuidus. Item ꝓuenit ex inordinata ꝯcupiſcentia q̄ ip̄e appetit illa bona tpalia ſiue honores in q̄bus ille eū excedit. Vn̄ Greg⁹. in omel̄. Quicq̄d in mūdo ꝯcupiſcimus: hoc ꝓculdubio ꝓximis īuidemus. Videt̄ em̄ q̄ nobis deſit qd̄ ali⁹ aſſeq̄tur. Item ꝓuenit q̄nq̄ꝫ tal̄ deliberata īuidia (de qua iā dictū eſt) ex certa malicia. puta cū ꝓpter depꝛauatōeꝫ aliq̇s nec amat bonū gratie ⁊ ꝟtutis in ſe ip̄o: nec videre poteſt in alio. ⁊ hoc eſt in ſpm̄ ſcm̄ peccare. ⁊ hoc peccatum dr̄ inuidētia fraterne gratie

De filiabus inuidie.

Seq̄tur de filiabus īuidie. ⁊ q̄n̄o ſint peccata mortalia vel non D Circa qd̄ ſciēdum. q̄ ꝑma filia īuidie eſt odium. hoc ē velle alicui malum ⁊ nolle bonū: hoc vtiq̄ꝫ malū ⁊ ꝑuerſum eſt. q̄ꝛ debeo omnibus bonū velle. deus em̄ ex malis que permittit fieri elegit bona. Ꝫ īuidia ⁊ odium ecōuerſo ex bono elegit malū: imo aliq̄n do cupit ꝓ bono reddere malū. ⁊ ergo odium tale directe opponit̄ charitati. ideo ſcḋm genus ſuū eſt peccatū mortale. Ꝫ ꝓpter īperfectōem actus poſſit eſſe veniale. ſcꝫ qn̄ eſt ſine deliberatōe. Odire tn̄ viciū et nō naturā hoīs nō eſt peccatū nec ꝓprie dr̄ odium: Ꝫ potius amor ⁊ dilectio q̄ꝛ ille q̄ odit malū alicuius ꝓprie diligit bonū ſuum. Et ſic ptꝫ q̄n̄o odiū ſcḋm genus ſuū eſt pcc̄m mortale vel veniale. et qn̄ nō. Vn̄ de odio vicioꝝ ⁊ peccatorū dr̄ ps̄. Perfecto odio oderā illos. Caſſiodorus. Perfectū odiū eſt hoīes diligere ⁊ eoꝝ vicia ſp abhorrere. Vn̄ etiā Hugo ſup Eccl̄. Perfectū odiū eſt q̄ crimina odiunt̄ ⁊ nō hoīes E Secūda filia eſt ſuſurratio. vt ſuſurrarē ⁊ diſcordias ſeminare īter pacificos. vel ex īuidia amicū vel amiciciam auferre ſiue

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN